

na gradu Kromberk.

Raziskavo pomena vzpostavljanja nove državne meje med letoma 1947 in 1949 je s prispevkom ob 50-letnici priključitve Primorske predstavil Andrej Malnič na mednarodni konferenci zgodovinarjev septembra 1997.

Na etnološkem raziskovalnem področju, deluje tudi etnologinja Darja Skrt, čeprav je zaposlena na oddelku za dokumentacijo Goriškega muzeja. Strokovno zanimanje Darje Skrt je usmerjeno v vizualno raziskavo in dokumentacijo bodisi etnološke ali zgodovinske tematike. Tako je v letu 1997 z izdelavo dokumantarnega videofilma *Usode črnega neba* sodelovala pri pripravi razstave *Primorska 1918 - 1947*, v katerem je usode Slovencev pod fašističnim režimom interpretirala na zgodovinski in etnološki način, napisala je scenarij za zgodovinsko in etnološko predstavitev Idrije v dokumentarnem filmu *Med nebom in zemljo* Idrije A.D. 2000 režiserja Francija Slaka in sodelovala pri snemanju. Vloga avdiovizualne dokumentacije v muzejih je pri predstavitvah tovrstne dejavnosti poudarila tudi dr. Herte Maurer - Laussegger, in sicer v Goriški knjižnici ob projekciji dokumentarnega filma o opekarstvu (ob predstavitvi zbornika o opekarstvu "Il fuoco cammina") in v Slovenskem etnografskem muzeju, kjer sta z Nadjo Valentinčič pripravili projekcijo svojih dokumentarnih filmov z etnološko tematiko.

Janja Žagar

TKANI VZORCI EVROPE (O MEDNARODNEM PROJEKTU RAPHAEL "LINEN ON NET")

Evropski program Raphael spodbuja in finančno podpira mednarodne raziskave, ki se tako ali drugače ukvarjajo z zaščito premične in nepremične kulturne dediščine Evrope. Na razpis komisije omenjenega za programa v letu 1997 (za obdobje 1997 do 2000) se je odzval tudi Slovenski etnografski muzej, opogumljen s povabilom Italije, Finske in Švedske v skupni projekt z naslovom "Linen on Net - The Common roots of the European linen patterns". Med 511. projekti, ki so se prijavili na enako razpisano temo (širših skupin je bilo pet), je bilo izbranih in finančno podprtih komaj 43, med njimi tudi naš.

Raziskava lanenih tkanin skozi tkalske vzorce v evropskih deželah naj bi dokazala vidik skupne evropske kulturne tradicije. Ker je prvi del projekta trajal komaj nekaj mesecev, smo izbor lanenih tkanin zožili le na lanene namizne prte. Evidentirani vzorci na starih tkaninah bi obenem postali bolj dostopni zgledovanju za sodobni tekstilni dizajn. Naš projekt je povezal različne institucije: izobraževalne, raziskovalne in muzejske.¹ Kljub temu sestava ni bila povsem uravnotežena, kar se je pri rezultatih izkazalo kot določena pomanjkljivost. Različni značaji institucij so namreč dajali prednost različnim ciljem, narekovali različne prioritete ciljev. Tako je bila pri ostalih partnerjih izrazito poudarjena didaktična plat projekta, kajti večji del raziskovalne skupine je profesionalno vezan na poučevanje ročnega tkanja.

V Slovenskem etnografskem muzeju smo se raziskave lotile Inja Smerdel, Ana Motnikar in Janja Žagar, vsaka pač iz nekoliko drugačnega zornega kota. Smerdelova se je - kot nekdanja kustodinja za ruralno gospodarstvo - lotila vprašanja kulture gojenja

lanu in tkalstva kot domače dejavnosti oz. panoge domače in profesionalne obrti, Motnikarjeva je ročno in računalniško zrisala nekatere tkane vzorce s predmetov iz zbirke SEM, napravila pa tudi nekaj računalniških simulacij tkalskih vzorcev iz tkalskih vzorčnih predlog. Zbrala je tudi podatke o tem, kako in kje se učenje ročnega tkanja vključuje v izobraževalne procese pri nas. Sama sem skušala z analizo predmetnega gradiva, obogateno s fragmentarno strokovno literaturo, ugotoviti tipe lanenih prtov na Slovenskem ter tipe vzorčnih lanenih tkanin, ki so jih na naših tleh izdelovali in uporabljali.

Simpozij kot ena od sklepnih oblik rezultatov je bil 18. 9. 1998 v finskem mestu Hammenlinna. Takrat je bila tam odprta tudi skupna razstava vseh partnerskih držav, ki bo na ogled predvidoma do konca leta. Predstavljenih je bilo enajst študij o različnih vidikih lanenega tkalstva, ki nam (vsaj do neke mere) omogočajo primerjavo.² Simpozija se je udeležilo nekaj več kot osemdeset poslušalcev, večinoma muzealcev in učiteljic s področja ročnega tkanja ter oblikovanja tekstila.

Prispevki s simpozija bodo v celoti (v domačem jeziku avtorja in v angleščini) natisnjeni spomladi 1999 v Italiji. S tem bo zaključen prvi del skupnega projekta. Drugi del bo predvidoma končan do leta 2000. Čeprav bodo lanene tkanine tudi v bodoče ostale osrednja tema, pa se bo torišče raziskave verjetno premaknilo drugam. O tem pa kdaj drugič.

1 Iz Finske so sodelovali: The Craft Museum of Finland (Jyväskylä), Fredrika Wetterhoff Foundation, Research and Consultancy Co. Akatiimi, Finnish Craft Research Association in Hame Polytechnic Wetterhoff (Hammenlinna), ki je bil tudi koordinator projekta; Švedska: University of Uppsala, Dept. of Domestic Sciences, Uppsala; Italija: Fondazione Museo Carnico delle Arti Popolari, Tolmezzo, ki v svojem raziskovalnem okviru združuje tudi ljudi, zaposlene v izobraževalnih ustanovah (Istituto d'Arte "G.Sello", Udine). Iz Slovenije je bil k projektu povabljen le Slovenski etnografski muzej iz Ljubljane. Projekt je kot neke vrste centralno informativno telo na področju tekstila spremljala tudi ETN (European textile network).

2 Referate simpozija je v glavnem mogoče razdeliti v omenjene tri skupine:

a: splošni historično-kulturni vidik lanu:

Elsa Silpala: History of linen and linen models in Finland; Gian Paolo Gri: Linen and the classical tradition in Carnia; Giorgio Ferigo: A journey through the linen and hemp craftworks in Carnia; Inja Smerdel: The Slovene linen-making tradition.

b: tehnični in oblikovni vidik lanenih tkanin:

Seija Heinanen: The linen tablecloths of the textile collections of the craft museum of Finland; Margareta Nockert: Patterned linen in Sweden; Gina Morandini and Carmen Romeo: The textile collections of the Carnico Museum of Arts and Folk Traditions "Michele Gortani" in Tolmezzo (Italy); Janja Žagar: Images of linen fabrics in Slovenia.

c: raziskovalni in izobraževalni vidik:

Pirkko Anttila: Research of the linen textiles in Finland; Viola Germain: Education and Tradition; Ana Motnikar: The training of weavers in Slovenia.

Obiskovalcem simpozija je projekt in sodelavce predstavila koordinatorka projekta Anni Suni, ostale evropske projekte, vezane na lan in evropsko mrežo ljudi, ki se ukvarjajo s tekstilom, pa Beatrijs Sterk (European Textile Network and linen projects).

Vlasta Voda

ROŽNOV POD RADHOŠTÉM - ČEŠKI MUZEJ NA PROSTEM SKOZI ŠTUDENTSKE OČI

V Rožnov sva se pripeljala okrog osmih zvečer. Spet je bila na programu ista nadaljevanka, samo novi del. Poiskati sva morala kamp, postaviti šotor, skuhati špagete s paradižnikovo omako, obiskati sanitarije in si vedno znova želeli, da bi tudi za naju ostalo kaj tople vode. V nadaljevalkah se te stvari navadno uresničujejo. Ne